

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Георги Иванов на дисертационния труд на Изабела Валериева Стаматова на тема „Интерактивни проекции на играта-драматизация върху социално-личностната интелигентност на 5-6-годишните деца“ за присъждане на образователна и научна степен “доктор” по професионално направление 01.02. педагогика

Предоставеният ми за рецензиране дисертационен труд съдържа 254 страници печатан текст, в това число основен текст, заключение, научни приноси на дисертационния труд и литературни източници.

1. Дисертабилност на разработваната проблематика

За разработване е избран актуален за педагогическата теория и практика проблем, а именно възможностите за развитие на социално-личностната интелигентност на децата от предучилищна възраст.

Актуалността на социално-личностната интелигентност като проблем на педагогическата наука изисква реализиране на теоретичен анализ. Той от една страна трябва да определи значението, същността и мястото на разглежданата интелигентност в теориите за интелигентността, да отчете спецификата и особеностите на предучилищната възраст, а от друга да проучи подходящата за 5-6-годишните деца дейност, която да оказва влияние върху развитието на интелигентността. Необходимо е също така изследване на емпатията, социализацията, работата в екип, общуването и алтруизма като компоненти на социално-личностната интелигентност. Това предполага проучване на водещите педагогически, психологически и философски концепции и теории. Теоретичният анализ и изводите от него са базисът, върху който се изгражда структурно-функционален модел на социално-личностната интелигентност. В себе си той съчетава както елементи от теориите за множествената интелигентност така също и постиженията в педагогическата практика, свързани с предимствата на играта-драматизация. В практически план се извеждат ефектите на интерактивните проекции на играта-драматизация по отношение на развитието на социално-личностната интелигентност. Ефектите се търсят и по отношение използването на играта-драматизация като възможност за влияние на групата върху индивидуалното поведение на децата от предучилищна възраст.

Анализирана по отношение актуалност на проблематиката в научен и практически аспект дава основание да се приеме, че тя е **дисертабилна**.

2. Съдържателен анализ

В съдържателен план дисертационният труд е структуриран в постановка на проблема, три глави, заключение, източници и литература, и приложения. Във всяка от главите логически и на основата на теоретичната концепция се представя модела и методическата система обуславящи повишаването на социално-личностната интелигентност на 5-6-годишните деца.

Първа глава е посветена на различните теории за интелигентността като цяло и обособилите се разбирания формирали два основни възгледа за нея, разглеждащия като обща и множествена. Разработката е в теоретичен аспект и включва: - анализ и обобщение на различните теории за интелигентността оказали влияние върху разбиранията ни за интелигентност, - обособяване на авторите разглеждали интелигентността като множествена и извеждане на теории подкрепящи концепцията, - извеждане на понятието „социално-личностна“ интелигентност, - представяне на социално-психологическите и педагогическите концепции за развитието на децата до 6 години, - анализ на възможностите, тенденциите и

методите за изследване на общата и на множествената интелигентност при децата от предучилищна възраст, - сравнителен анализ на използваните методи.

Втора глава е насочена към разкриване на възможностите на играта и играта-драматизация за въздействие върху социално-личностната интелигентност на децата от предучилищна възраст. Разгледани са в ретроспективен план теоретичните постановки и изследвания посветени на теориите за играта. Направен е опит за систематизиране и представяне на класическите и динамичните теории за играта. Анализирани са възможностите на играта за повлияване върху цялостното развитие на детето. Реализиран сравнителен анализ на игрите развиващи се през предучилищна възраст и характерни за 5-6-годишните деца, открити са различните им възможности за въздействие върху компонентите на социално-личностната интелигентност. Изведени са теоретични постановки насочени към разкриване същността на играта-драматизация и на нейните структурни компоненти. Представена е теоретичната концепцията за възможностите на играта-драматизация за въздействие както върху общата интелигентност, така и върху социално-личностната. Разкрити в контекста на образователният театър са специфичните особености на интерактивните проекции на играта-драматизация.

В трета глава е представен теоретичният модел на социално-личностната интелигентност разкриващ връзките ѝ с емоционалната, социалната, интер- и интраперсоналната интелигентност. Изведени са компонентите на социално-личностната интелигентност като са разкрити и обобщени основните им същностни характеристики и са очертани спецификите им в предучилищна възраст. На основата на емпиричните проучвания и получените резултати са направени констатации относно мястото, състоянието и актуалността на разглежданата проблематика. Съдържанието на трета глава представя и резултатите от емпиричното изследване на социално-личностна интелигентност на 5-6-годишните деца.

В четвърта глава на разработката са представени основните концептуални параметри на интерактивните проекции на играта драматизация. От гледна точка на заложената концепция за развитие на социално-личностната интелигентност на 5-6-годишните деца чрез използване на интерактивните проекции на играта-драматизация е разкрита съдържателната и структурната им характеристика. Посочени са реализиращите се връзки с компонентите на социално-личностната интелигентност, като са отчетени етапността и динамика им. Изведен е модел за подбор на разказ или приказка при прилагането на интерактивните проекции. Представени са опитно-експерименталните етапи по изследването на избрания научен проблем. Анализът на данни е реализиран в две насоки - разглеждане на компонентите на социално-личностната интелигентност по отделно и разглеждането на социално-личностната интелигентност като цяло. Резултатите са анализирани на база съпоставяне на контролните с констатиращите изследвания. Използваните статистически методи за обработка на получените данни са представени в постановката на проблема.

В заключението на база реализираното теоретико-приложно изследване са изведени обобщенията, изводите и препоръките относно възможностите на интерактивните проекции на играта-драматизация за развитие на социално-личностната интелигентност на 5-6-годишните деца.

3. Съображения по дисертационния труд

Осъществената изследователска дейност и структурирането на труда са своеобразни и това е предпоставка за няколко препоръки:

- Първо –при представяне съдържанието на трета глава „ОПИТНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА СОЦИАЛНО-ЛИЧНОСТНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ НА 5-6-ГОДИШНИТЕ ДЕЦА“ би могло да се избегне интуитивната препратка към изследванията на социално-личностната интелигентност на 5-6-годишните деца въобще и да се насочи

вниманието към осъществяваната от докторанта изследователска работа по проблема.

- Второ – пак в тази част би могло лингвистично да се поясни, че става въпрос за организация и методика на осъществяваната поредица от изследвания в контекста на цялостната опитно-изследователска работа. Точно тази поредица е базисът за определяне съдържанието на втора точка „Теоретичен модел на социално-личностна интелигентност“. Логическа предпоставка за изграждането на този модел е определянето на мястото на социално-личностната интелигентност в психолого-педагогическата литература и представянето на резултатите от изследването на равнище на социално-личностна интелигентност на 5-6-годишни деца на етап предварителни констатиращи проучвания;
- Трето - създаването и апробирането на структурно-функционалния модел за развитие на социално-личностната интелигентност би могло да се обособи в два отделни етапа: първият – обосноваване на структурно-функционалния модел и вторият – апробиране на този модел в практиката на детската градина.
- Четвърто – Представените особености и прогностична значимост на използваната технологична системна базата на разработения и обоснован структурно-функционален модел са не само авторска иновативност, но са и принос към педагогическата теория. В този смисъл този модел, тази технологична система, биха могли да бъдат представени като съществен познавателен принос.

4. Заключение

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд и заявявам категоричната си убеденост, че проведената изследователска работа е дело на докторанта и представените изследователски резултати по недвусмислен начин доказват направеното научно допускане в хипотезата на дисертационния труд.

Приемам представеният автореферат, който съответства на дисертационния труд.

Моля уважаемите членове на научното жури да подкрепят предложението ми на авторът на дисертационния труд Изабела Валериева Стаматова да и се присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 01.02. педагогика.

22.05.2014 г.

Рецензент: проф. дпн Георги Иванов